

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-2166 95 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO V SKYRIAUS
PAPILDYMO DVIDEŠIMT AŠTUNTUOJU SKIRSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR.
XIVP-1708, LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJŲ PLANAVIMO ĮSTATYMO NR. I-
1120 5, 15 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1709 IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 6
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1710**

2022 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. birželio 15 d. sprendimo Nr. SV-S-565 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2, 3 ir 4 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 95 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo V skyriaus papildymo dvidešimt aštuntuoju skirsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-1708 (toliau – ŠŽNSĮ projektas):

1.1. Nepritarti siūlymui ŠŽNSĮ projekto 1 straipsniu Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (toliau – ŠŽNSĮ) V skyrių „Saugomos teritorijos“ papildyti atskiru dvidešimt aštuntuoju skirsniu įrašant kurortus ir kurortines teritorijas:

1.1.1. Saugomų teritorijų sistemą ir su ja susijusius visuomeninius santykius, saugomų teritorijų nustatymo ir steigimo, ribų keitimo, statuso pakeitimo, apsaugos, tvarkymo ir kontrolės teisinius pagrindus reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, kuriame nustatyti saugomų teritorijų steigimo tikslai, saugomų teritorijų sistema, veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentai. Atsižvelgiant į kurortuose ir kurortinėse teritorijose vykdomas įvairias veiklas, šių teritorijų įrašymas V skyriuje atskiru skirsniu prieštarautų Saugomų teritorijų įstatymo nuostatoms, neatitiktų saugomų teritorijų steigimo tikslų ir sudarytų prielaidas teisės normų kolizijai.

1.1.2. ŠŽNSĮ 6 straipsnio 1 dalyje išvardinti dokumentai, kuriuose nustatomos šiame įstatyme nurodytos teritorijos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 9 straipsnio nuostatomis, gyvenamosioms vietovėms kurorto statusą suteikia (įvertinus ŠŽNSĮ projekto nuostatas, nustato ŠŽNSĮ nurodytą teritoriją) ir panaikina Lietuvos Respublikos Seimas Vyriausybės teikimu. ŠŽNSĮ 6 straipsnio 1 dalyje nenurodyti Lietuvos Respublikos Seimo tvirtinami dokumentai, todėl ŠŽNSĮ projekto siūlymas kurortus priskirti ŠŽNSĮ nurodytoms teritorijoms neatitinka ŠŽNSĮ 6 straipsnio 1 dalies nuostatų.

1.2. Nepritarti ŠŽNSĮ projekto 1 straipsnio siūlymui papildyti ŠŽNSĮ 88¹ straipsniu ir nustatyti specialiąsias žemės naudojimo sąlygas kurortuose ir kurortinėse teritorijose:

1.2.1. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos turizmo įstatyme įtvirtintas kurortų ir kurortinių teritorijų sąvokas, šios teritorijos yra skirtingą statusą turinčios gyvenamosios vietovės. Teritorijos

administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnyje nustatyta, kokios gyvenamosios vietovės gali turėti kurorto ar kurortinės teritorijos statusą: kurorto statusą gali turėti gyvenamosios vietovės, kuriose yra moksliskai ištirtų ir pripažintų gydomaisiais gamtinių gydomųjų veiksmių (mineralinių vandenų, gydymojo purvo, sveikatai palankų mikroklimatą, rekreacinių želdinių, vandens telkinių) ir išplėta speciali infrastruktūra naudoti šiuos veiksmius gydymo, sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms; kurortinės teritorijos statusą gali turėti gyvenamosios vietovės, kuriose yra gamtinių išteklių, galinčių turėti gydomųjų savybių, ir speciali infrastruktūra naudoti šiuos išteklius sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms. Kurortinės teritorijos statusas suteikiamas vienai ar kelioms gyvenamosioms vietovėms arba jų dalims, todėl siūlymas SŽNSĮ nurodyti apibendrintą teritoriją, kurioje taikomos vienodos SŽNSĮ projektu nustatomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, neatsižvelgiant į gyvenamajai vietai (jos daliai) suteiktą kurorto ar kurortinės teritorijos statusą, skirtingose teritorijose esančių gamtinių išteklių įvairovę neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinto teisėkūros tikslingumo principo, reikalaujančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis (pvz., reikalavimais, nustatytais teritorijų planavimo dokumentuose).

1.2.2. Dėl SŽNSĮ projekto 1 straipsnyje pateiktų siūlymų SŽNSĮ 88¹ straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyti draudimus kurortuose ir kurortinėse teritorijose „naikinti ar kitaip žaloti kurortų ar kurortinių teritorijų autentiškumą, miestovaizdį ar kraštovaizdį, pažeidžiant apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimus nustatytus kurorto savivaldybės tarybos patvirtintuose kurortų ar kurortinių teritorijų miestovaizdžio ar kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reglamentuose“:

1.2.2.1. Vadovaujantis SŽNSĮ nuostatomis, specialiosioms žemės naudojimo sąlygoms nepriskirtini apibendrinti apribojimai, susiję su draudimais nesilaikyti teisės aktų, tarp jų ir savivaldybės tarybos sprendimų (pvz., draudimais nesilaikyti galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinių), todėl siūlomas teisinis reguliavimas nėra SŽNSĮ reguliavimo dalykas.

Siūlomas reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyto teisėkūros aiškumo principo, reiškiančio, kad teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus, nedviprasmiškas ir nesudarytų sąlygų skirtingai interpretuoti įstatymo nuostatas, nes neaišku, kokiais dokumentais nustatomas kurortų ir kurortinių teritorijų autentiškumas, neapibrėžta „miestovaizdžio“ sąvoka. Atsižvelgiant į tai, kad kurortinės teritorijos statusas gali būti suteiktas gyvenamosios vietovės daliai – neaišku, kokio „kurorto savivaldybės taryba“ tvirtintų „kurortų ar kurortinių teritorijų miestovaizdžio ar kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reglamentus“ kurortinėje teritorijoje.

1.2.2.2. Kurortas ar kurortinė teritorija, kaip gyvenamoji vietovė (jos dalis), daugeliu atveju patenka į savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose nustatytas urbanizuotas ar urbanizuojamas teritorijas, kurios planuojamos vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentais (neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose vadovaujamasi ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentais). Teritorijų planavimo įstatymo (toliau – TPI) 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose nustatomi miškų, saugomų teritorijų, kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai, 17 straipsnio 6 dalies 5 punkte – kad vienas detaliųjų planų uždavinių yra numatyti priemonės gamtos ir nekilnojamojam kultūros paveldui išsaugoti ir naudoti. Detaliuosiuose planuose nustatomas privalomas teritorijos naudojimo reglamentas, vadovaujantis TPI 18 straipsnio 2 dalies nuostatomis, šiuose planuose gali būti nustatomi papildomi kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai, urbanistiniai ir architektūriniai reglamentai (t. y. šie reikalavimai ir (ar) reglamentai nustatomi planuojant, įvertinus konkrečią

planuojamą teritoriją). Vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSI) 6 straipsnio 19 punkte nustatyta, kad teritorijų planavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, todėl SŽNSĮ projekte pateiktas siūlymas įtvirtinti savivaldybės tarybos patvirtintus „kurortų ar kurortinių teritorijų miestovaizdžio ar kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reglamentus“ dubliuoja galiojantį teritorijų planavimo teisinį reguliavimą (jeigu šiuos reglamentus siūloma nustatyti teritorijų planavimo dokumentuose) arba jam prieštarauja (jeigu šiuos reglamentus siūloma nustatyti ne teritorijų planavimo dokumentuose).

1.2.3. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo nutarimuose yra pažymėjęs, kad draudimai yra vienas iš ūkinės veiklos reguliavimo būdų. Asmens ūkinės veiklos laisvė gali būti ribojama, kai yra būtina ginti vartotojų interesus, saugoti sąžiningą konkurenciją, kitas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas vertybes. Tačiau įstatyme nustatyti draudimai turi būti pagrįsti, adekvatūs siekiamam tikslui, nediskriminaciniai, aiškiai suformuluoti (Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas), siūlomas teisinis reguliavimas turi atitikti keičiamo įstatymo tikslus. SŽNSĮ projekto 1 straipsnyje pateikti siūlymai SŽNSĮ 88¹ straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyti draudimus „naikinti ar kitaip žaloti kurorto ir kurortinės teritorijos informacinius stendus“ sietini su vandalizmu, chuliganizmu ar kita nusikalstama veika, tačiau nesusiję su veiklos apribojimais, priklausančiais nuo geografinės padėties, gretimybių, pagrindinės žemės naudojimo paskirties, žemės sklypo naudojimo būdo, vykdomos konkrečios veiklos, statinių, nekilnojamojo kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos saugos, valstybės saugumo ir viešojo intereso poreikių, t. y. neatitinka SŽNSĮ 2 straipsnio 41 dalyje nustatytos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų sąvokos apibrėžties.

1.2.4. SŽNSĮ 88¹ straipsnio 1 dalies 3 punkte siūloma kurortuose ir kurortinėse teritorijose drausti „statyti statinius, vykdyti statinių rekonstrukcijos arba modernizacijos darbus, kurie neatitinka kurorto ir kurortinės teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimų, nustatytų kurorto savivaldybės tarybos patvirtintuose kurortų ir kurortinių teritorijų vystymo planuose, arba kurortų ir kurortinių teritorijų nuostatuose“. Siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka teisėkūros aiškumo principo: vadovaujantis TPI 17 straipsnio 1 dalies nuostatomis, konkrečios teritorijos vystymas (sąvoka įtvirtinta TPI 2 straipsnio 25 dalyje) planuojamas rengiant detaliuosius planus (ar vietovės lygmens bendruosius planus, kuriuose nustatomas detaliųjų planų teritorijos naudojimo reglamentas), todėl neaišku, kokie dokumentai yra „savivaldybės tarybos patvirtinti kurortų ir kurortinių teritorijų vystymo planai“, „kurortų ir kurortinių teritorijų nuostatai“, nes šių dokumentų rengimo galiojantys įstatymai nereglamentuoja. Savivaldybės, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme nustatyta tvarka išduodamos statybą leidžiančius dokumentus, vadovaujasi atitinkamoje teritorijoje galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais, todėl SŽNSĮ 88¹ straipsnio 1 dalies 3 punkte siūlomas teisinis reguliavimas būtų perteklinis (jeigu nurodyti teritorijos vystymo reikalavimus numatantys „vystymo planai“ yra teritorijų planavimo dokumentai) arba prieštarautų TPI (jeigu minėti „vystymo planai“ nėra teritorijų planavimo dokumentai).

1.2.5. SŽNSĮ projekto 1 straipsniu siūloma SŽNSĮ 88¹ straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad kurortuose ir kurortinėse teritorijose būtų draudžiami darbai „savivaldybės, į kurios teritoriją patenka kurortas ar kurortinė teritorija, nustatyta tvarka negavus atsakingos savivaldybės institucijos pritarimo (derinimo) projektui ar numatomai veiklai“. Atsižvelgus į tai, kad teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas, statybą leidžiančių dokumentų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, neaišku, kokia papildoma „atsakinga savivaldybės

institucija“ turėtų pritarti (derinti) projektui ar numatomi veiklai kurortuose ir kurortinėse teritorijose, nepateikti argumentai, įrodantys papildomos administracinės naštos sukūrimą.

1.3. Nepritarti SŽNSĮ projekto 2 straipsniu siūlomam keisti SŽNSĮ 95 straipsnio 1 punktui:

1.3.1. SŽNSĮ projekto 2 straipsniu siūlomos SŽNSĮ 95 straipsnio 1 punkto nuostatos neatitinka Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 2 straipsnio 20 dalies, kurioje nustatyta, kad „miško žemė – apaugę mišku žemės plotai – medynai, taip pat neapaugę mišku žemės plotai – kirtavietės, žuvę medynai, miško laukymės, miško aikštės, mažosios miško pelkės, miško medelynai, sėklinės miško medžių plantacijos ir klonų rinkiniai, miškui įveisti skirta žemė. Prie miško žemės priskiriami tuose pačiuose plotuose esantys miško keliai, kvartalų, technologiniai proskiebiai ir linijos, priešgaisrinės juostos, medienos sandėlių ir kitų su mišku susijusių įrenginių (griovių, pralaidų, tiltelių, priešgaisrinių bokštų ir kitų) užimti plotai, poilsio aikštelės, žvėrių pašarų aikštelės“. SŽNSĮ projekte siūloma miško žemės samprata platesnė, ji neatitinka Miškų įstatymo 11 straipsnio 11 dalies nuostatų, kurios nustato sąlygas, kada miško žemę nebūtina paversti kitomis naudmenomis, todėl sukuriama prielaidos įstatymų kolizijai.

1.3.2. SŽNSĮ projekto 2 straipsniu SŽNSĮ 95 straipsnio 1 punkte siūloma nustatyti, kad miško žemėje galima įrengti dviračių ir pėsčiųjų takus, tačiau jau galiojančio SŽNSĮ 95 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad miško žemėje galima įrengti miško infrastruktūrai priskiriamus inžinerinius statinius ir įrenginius. Vadovaujantis Miškų įstatymo 2 straipsnio 11 dalies nuostatomis, miško infrastruktūra – miško medelynuose įrengta infrastruktūra, miško žemėje esantys miško keliai, miško žemės sausinimo sistemų įrenginiai, miško priešgaisrinės apsaugos sistemos inžineriniai statiniai ir įrenginiai, taip pat kiti inžineriniai statiniai ir įrenginiai, skirti miško rekreacinėms ar aplinkosauginėms funkcijoms įgyvendinti. Atsižvelgiant į tai, kad dviračių ir pėsčiųjų takai, esantys miško žemėje, laikytini inžineriniais statiniais, skirtais miško rekreacinėms funkcijoms įgyvendinti, SŽNSĮ projekte siūlomas atskiras jų išvardijimas dubliuoja Miškų įstatymo nuostatas ir yra perteklinis.

1.3.3. SŽNSĮ projekto 2 straipsniu taip pat siūloma SŽNSĮ 95 straipsnio 1 punkte nustatyti, kad miško žemėje galima įrengti kitos paskirties inžinerinius statinius. Statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo“, 12 punkte nustatyta, kad kitos paskirties inžineriniai statiniais laikomi fortai, bunkeriai, šaudyklos, techniniai stebėjimo bokštai, sąvartynai, atsinaujinančių išteklių energiją naudojančios energijos gamybos statiniai (vėjo elektrinės, saulės šviesos energijos elektrinės, saulės šilumos energijos kolektoriai ir kiti), transporterių galerijos, estrados, nuotekų valyklos statiniai ir kiti inžineriniai statiniai, neturintys aiškos funkcinės priklausomybės ar apibrėžto naudojimo, kurie tarnauja pagrindiniam daiktui (tvoros, kiemo aikštelės, lauko tualetai, stoginės, pavėsinės, atraminės sienelės, šachtiniai šuliniai, lieptai, mėšlidės, aplinkos tvarkymo elementai ir panašiai). Leidžiant miško žemėje įrengti minėtus inžinerinius statinius, miško ekosistemoms galėtų būti padaromas reikšmingas neigiamas poveikis, todėl geriausiai miško apsaugos ir SŽNSĮ tikslus atitinka galiojantis teisinis reguliavimas, numatantis, kad miško žemėje galima įrengti inžinerinius statinius, bet jie turi būti skirti miško rekreacinėms ar aplinkosauginėms funkcijoms įgyvendinti.

1.4. SŽNSĮ projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad šio įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų lėšų nereikės. Atkreiptinas dėmesys, kad SŽNSĮ nurodytas teritorijas nustačiusiam asmeniui šiame įstatyme nustatyta prievolė pateikti pranešimą Nekilnojamojo turto kadastro ir Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui apie naujai nustatytas teritorijas su šių teritorijų erdviniais duomenimis, įrašyti šias teritorijas į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą,

informuoti įstatyme nurodytus asmenis apie naujai nustatytas teritorijas, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, apskaičiuoti ir išmokėti kompensacijas dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo (SŽNSĮ 8 straipsnio 1 ir 2 dalių, 9 straipsnio 2 dalies, 11 straipsnio, 13 straipsnio nuostatos), todėl manytina, kad SŽNSĮ projektu siūlomo teisinio reguliavimo poveikis valstybės ar savivaldybių finansams nevertintas.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 5, 15 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1709 (toliau – TPI projektas) dėl šių priežasčių:

2.1. TPI projekto 1 straipsniu siūloma TPI 5 straipsnio 4 dalį papildyti 7 punktu ir nustatyti, kad specialiojo teritorijų planavimo dokumentai yra ir kurortų ir kurortinių teritorijų miestovaizdžio ar kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reglamentai. Vadovaujantis TPI 2 straipsnio 16 dalies nuostatomis, specialusis teritorijų planavimas – teritorijų planavimas *tam tikroms veikloms* reikalingų teritorijų ir saugomų teritorijų naudojimo, tvarkymo ir (ar) apsaugos priemonėms nustatyti, t. y. šis planavimas sietinas su konkrečia veikla planuojamoje teritorijoje. Galiojantis teritorijų planavimo teisinis reguliavimas nenumato galimybės specialiojo teritorijų planavimo dokumentams priskirti apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reglamentų (taisyklių ir normų rinkinių, reglamentuojančių konkretų sektorių): įvertinus planuojamą teritoriją, specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose pagal konkrečius teritorijų planavimo dokumento uždavinius nustatomos tam tikroms veikloms planuojamų teritorijų naudojimo, tvarkymo ir (ar) apsaugos priemonės, todėl TPI projekto 1 straipsnyje pateiktas siūlymas neatitinka TPI 3 straipsnyje nustatytų teritorijų planavimo tikslų.

2.2. TPI projekto 2 straipsniu siūloma papildyti TPI 15 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir nustatyti, kad savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose kartu su miškų, saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimais turi būti nustatomi ir „kurortų ir kurortinių teritorijų miestovaizdžio ar kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“. Saugomų teritorijų įstatymo 2 straipsnio 21 dalyje įtvirtinta, kad kraštovaizdis – žemės paviršiaus gamtinių (paviršinių uolių, pažemio oro, paviršinių ir gruntinių vandenų, dirvožemio, gyvųjų organizmų) ir (ar) antropogeninių komponentų (archeologinių liekanų, statinių, inžinerinių įrenginių, žemės naudmenų bei informacinio lauko), susijusių medžiaginių, energetinių ir informacinių ryšių, teritorinis junginys. Vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo nuostatomis, kultūrinis kraštovaizdis (žmogaus veiklos sukurtas ir jo sambūvį su aplinka atspindintis kraštovaizdis) ir gamtinis kraštovaizdis yra kraštovaizdžio sudėtinės dalys. Darytina išvada, kad TPI 15 straipsnio 1 dalyje nurodyti teritorijos naudojimo privalomieji kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai turi būti nustatomi visai savivaldybės teritorijai ir gali būti detalizuojami vietovės lygmens kompleksiniuose teritorijų planavimo dokumentuose, todėl TPI projekto 2 straipsnyje pateiktas siūlymas savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose papildomai nurodyti šių reikalavimų nustatymą kurortuose ir kurortinėse teritorijose ir TPI projekto 3 straipsnio 2 dalyje pateiktas siūlymas papildyti TPI 21 straipsnį 2 dalį nauju 5 punktu ir nustatyti, kad vienas specialiojo teritorijų planavimo uždavinių – nustatyti miestovaizdžio ar kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimus bei reglamentus kurortuose ir kurortinėse teritorijose (t. y. specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose nustatyti reikalavimus, kurie nustatomi kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose) dubliuoja galiojančią TPI 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte, 17 straipsnio 6 dalies 5 punkte įtvirtintą teisinį reguliavimą ir yra pertekliniai. Vadovaujantis TPI 14 straipsnio nuostatomis, savivaldybės lygmens bendrieji planai privalo būti parengti kiekvienos savivaldybės teritorijai, vietovės lygmens bendrieji planai rengiami savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose nurodytoms prioritetinės plėtros teritorijoms – miestams, jų dalims, miesteliams, jų

dalims, kaimų ir viensėdžių teritorijoms arba savivaldybės tarybai priėmus sprendimą atitinkamoje savivaldybės dalyje rengti savivaldybės dalies bendrąjį planą.

2.3. TPĮ projekto 3 straipsnio 1 dalimi siūloma papildyti TPĮ 21 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir nustatyti, kad kurortai ir kurortinės teritorijos yra specialiojo teritorijų planavimo objektai. TPĮ 30 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad specialiojo teritorijų planavimo dokumentai rengiami, kai kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai nereglamentuoja planuojamos veiklos ar už konkrečios veiklos reglamentavimą atsakingos institucijos sprendimu būtina konkretizuoti ar detalizuoti kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius. Nuo 2014 sausio 1 d. galiojantis teritorijų planavimo teisinis reguliavimas siekia mažinti administracinę naštą ir privalomų rengti specialiojo teritorijų planavimo dokumentų kiekį: kurortuose ir kurortinėse teritorijose vykdomos įvairios veiklos (ne tik teikiamos sveikatinimo paslaugos), todėl šios teritorijos planuojamos kompleksinio teritorijų planavimo dokumentais. TPĮ 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Savivaldybės tarybos patvirtinti savivaldybės lygmens ar vietovės lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentų (išskyrus specialiojo teritorijų planavimo žemėtvarkos dokumentus) sprendiniai konkretizuoja savivaldybės bendrojo plano sprendinius ir savivaldybės tarybos sprendimu specialiojo teritorijų planavimo dokumentai pripažįstami savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi“. Atsižvelgiant į tai, pagal iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusį teisinį reguliavimą parengtų ir savivaldybės tarybos patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų, kurių rengimo nenumato galiojantis teisinis reguliavimas (pvz., turizmo ir rekreacijos schemų ir planų), sprendiniai (šiuos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus pripažinus savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi) tampa savivaldybės lygmens bendrojo plano sprendiniais, todėl šie sprendiniai gali būti keičiami keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens bendrąjį planą.

Nors aiškinamajame rašte nurodyta, kad „teritorijų planavimo organizavime nėra numatyta savarankiškumo galimybių savivaldai“ ir „Įstatymų projektais siekiama pašalinti iškylančias problemas kurortams ir kurortinėms teritorijoms, siekiant tvarkyti esamą ar įrengti naują viešąją infrastruktūrą“, atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis VSI 6 straipsnio 19 punkto nuostatomis, teritorijų planavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija. Vadovaudamasis galiojančiu teritorijų planavimo teisiniu reguliavimu (TPĮ 14 straipsnio 7 dalis, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų 2014 m. sausio 1 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“ 83, 169, 260 punktai), planavimo organizatorius savivaldybės lygmens ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumento planavimo darbų programoje gali nurodyti papildomus teisės aktais pagrįstus teritorijų planavimo dokumento uždavinius (pvz., nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, vertingą kraštovaizdį reprezentuojančias apžvalgos vietas ir iš jų atsiveriančias panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą, tobulinti ir vystyti istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą, architektūrinę erdvinę kompoziciją, numatyti miško įveisimo ir naudojimo reikalavimus, miškų pritaikymą visuomenės poreikiams, urbanistinių struktūrų formavimo ir (ar) pertvarkymo principus, išsaugoti kraštovaizdžio savitumą, numatyti pėsčiųjų, dviračių takų ryšių sistemą, biologinės įvairovės ir ekosistemų teikiamoms paslaugoms palaikyti, aplinkos kokybei gerinti skirtų sprendimų reikalavimus ir jų įgyvendinimo priemonės, nurodyti urbanistinių struktūrų, urbanistinių erdvių formavimo reikalavimus, kitus papildomus uždavinius).

Įvertinus galiojančią teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, darytina išvada, kad TPĮ projekto 3 straipsnio 1 dalyje pateiktas siūlymas nustatyti, kad specialiojo teritorijų planavimo objektai yra kurortai ir kurortinės teritorijos neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto

teisėkūros tikslingumo principo, nes TPI projekto tikslai pagal galiojančią teisinę reguliavimą pasiekiami rengiant kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus.

3. Nepritarti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1710 (toliau – VSI projektas) 1 straipsnyje pateiktam siūlymui papildyti VSI 6 straipsnį nauju punktu ir nustatyti naują savarankiškąją savivaldybių funkciją „kurortų ir kurortinių teritorijų, įskaitant ir juose esamas saugomas teritorijas, priežiūra, apsauga, tvarkymas ir erdvinio miestovaizdžio formavimas, siekiant nustatyti kurorto savitumo ir (ar) kultūrinės tapatybės vertybes, ir skatinti jas atkurti, formuoti kurortų erdvines struktūras; kurortų ir kurortinių teritorijų nuostatų tvirtinimas“ dėl šių priežasčių:

3.1. Pateiktas siūlymas savivaldybėms priskirti į kurortus ir kurortines teritorijas patenkančių saugomų teritorijų priežiūrą, apsaugą ir tvarkymą nesuderintas su VSI 6 straipsnio 25 punkto ir Saugomų teritorijų įstatymo 27 straipsnio nuostatomis: VSI 6 straipsnio 25 punkte nustatyta, kad savarankiškoji savivaldybių funkcija yra savivaldybės saugomų teritorijų steigimas, apsauga ir tvarkymas (ši nuostata įtvirtinta ir Saugomų teritorijų įstatymo 27 straipsnio 7 dalyje), Saugomų teritorijų įstatymo 27 straipsnio 8 dalyje – apsaugos ir tvarkymo veiklą valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose (valstybės įsteigtose saugomose teritorijose) įgyvendina saugomų teritorijų direkcijos.

3.2. Siekiant darnaus teritorijų vystymo, planuojamos erdvinės struktūros, atskirų jos elementų (viešųjų erdvių, urbanistinių struktūrų, želdynų ir kita) inžinerinės ir socialinės infrastruktūros formavimo principai nustatomi kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose, kurių rengimą reglamentuoja TPI. Architektūros kriterijai, kuriais privaloma vadovautis, nustatyti Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme. Vadovaujantis TPI 14 straipsnio 6 dalies 2 punkto nuostatomis, planuojamos teritorijos urbanistinės struktūros optimizavimas priskirtinas savivaldybės ir vietovės lygmens bendrųjų planų uždaviniams, žemesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose detalizuojami aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose nustatyti planuojamos teritorijos erdvinės struktūros elementai (TPI 15 straipsnio 3 dalies 1 punktas).

Atsižvelgiant į tai, kad VSI 6 straipsnio 19 punkte įtvirtinta, kad teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, VSI projekto 1 straipsnyje pateiktas siūlymas „erdvinio miestovaizdžio formavimą, siekiant nustatyti kurorto savitumo ir (ar) kultūrinės tapatybės vertybes, ir skatinti jas atkurti, formuoti kurortų erdvines struktūras“ nustatyti kaip naują savivaldybių savarankiškąją funkciją yra perteklinis, nes erdvių struktūrų formavimo reikalavimai nustatomi kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose vadovaujantis TPI.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras